

0063-90560 / 6/865

๓๔

ก

กิตติกรรมประกาศ

การดำเนินโครงการวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ เนื่องจากผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมในด้านทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันชีวิตวิทยา มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณไว้ ณ. ที่นี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประเสริฐ นันธชาติ และ อาจารย์สุริยง วงศาพาน หัวหน้าสาขาวิชาสถิติ ที่ได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ตั้งแต่เริ่มดำเนินการวิจัยจนกระทั่งงานวิจัยบรรลุผลสำเร็จ

ขณะเดียวกัน งานวิจัยนี้คงจะไม่สามารถดำเนินลุล่วงไปได้ตามวัตถุประสงค์ หากปราศจากความร่วมมือของท่านผู้สูงอายุทุกท่าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านทั้งหลายมา ณ. ที่นี้ด้วย และขอขอบคุณ คุณสมนพร กรีสวัสดิ์ ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดพิมพ์รายงานจนสำเร็จเป็นรูปเล่ม



(นางพรทิพย์ ชลิ่งสุทธิ)

หัวหน้าสาขาวิชาจิตวิทยา

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

มกราคม 2534

บทคัดย่อการวิจัย

ชื่อ-สกุล นางพรทิพย์ ชลิ่งสุทธิ
 หน่วยงาน สาขาวิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ
 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
 ชื่อเรื่อง ปัญหาและความต้องการของคนชราในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่
 (Problems and needs of Elderly in Chiang Mai
 Municipal Area).

บทคัดย่อ : ในการศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาและความต้องการของคนชราในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ในแง่ของสุขภาพกาย สุขภาพจิต สภาพเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการประเมินค่าตนเองของคนชรา กลุ่มตัวอย่างของคนชราที่เป็นกลุ่มของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจำนวน 200 คน เป็นคนชราชาย 87 คน และคนชราหญิง 113 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยวิธีการสัมภาษณ์ ซึ่งผลการศึกษาสรุปรุได้ดังนี้

คนชราส่วนใหญ่ทั้งเพศชายและหญิงมีอายุโดยเฉลี่ยประมาณ 61 - 70 ปี มีสุขภาพร่างกายโดยทั่วไปแข็งแรง มีการเจ็บป่วยบ้างบางครั้ง และเมื่อเจ็บป่วยส่วนใหญ่มักไปพบแพทย์โรคประจำตัวที่คนชราส่วนใหญ่กลุ่มนี้ประสบก็คือ โรคปวดข้อ โรคความดันโลหิตสูง และโรคเวียนศีรษะ

ในแง่ของภูมิหลังของคนชรา ส่วนใหญ่คนชรากลุ่มนี้มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ภูมิสำเนาเดิมเป็นชาวเชียงใหม่โดยกำเนิด ดังนั้นจึงมีบ้านพักเป็นของตนเอง ปัจจุบันไม่ได้ประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงชีพ รายได้ส่วนใหญ่มาจากการที่ลูกหลานส่งมาให้ ซึ่งพอเพียงกับการใช้จ่ายใช้สอยส่วนตัว เมื่อพิจารณาในแง่ปัญหาของคนชราด้านความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว คนชรา จะพบว่าคนชรากลุ่มนี้ไม่มีปัญหาในแง่ความสัมพันธ์กับบุตรหลานและญาติพี่น้อง ส่วนใหญ่ยังได้รับความเคารพจากบุตรหลาน รวมทั้งการให้ความสำคัญในแง่ของการเชื่อฟัง ตลอดจนยังคงเป็นที่ปรึกษาของลูกหลานได้ ลูกหลานให้ความดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี ซึ่งสร้างความอบอุ่นใจให้แก่คนชราเป็นอย่างยิ่ง

สำหรับปัญหาของคนชราในด้านสุขภาพจิต คนชรากลุ่มนี้ส่วนใหญ่จัดว่าไม่มีปัญหาทางสุขภาพจิตเพราะสามารถปรับจิตใจให้ยอมรับกับสภาพของตนเอง มีการรับรู้ความเสื่อมถอยของร่างกายถูกต้องสอดคล้องกับความเป็นจริง อีกทั้ง ยอมรับว่าวาระสุดท้ายของชีวิตก็คือการตาย มีความรู้สึกสงบยอมรับได้

ส่วนการศึกษาในด้านความต้องการของคนชรา นั้น พบว่า คนชรากลุ่มนี้ส่วนใหญ่ต้องการอยู่กับลูกหลาน ให้ลูกหลานดูแลเอาใจใส่ โดยมีความเข้าใจเห็นใจตน รวมทั้งต้องการเป็นที่ยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมตามวาระ ต้องการให้เพื่อนฝูงมาเยี่ยมเยียนเป็นครั้งคราว นอกจากนี้แล้วเป็นที่น่าสังเกตว่า คนชราส่วนใหญ่กลุ่มนี้แสดงความรู้สึกชัดเจนในแง่ของความไม่ต้องการที่จะทำอะไรให้เป็นที่ขัดใจลูกหลานหรือญาติพี่น้อง รวมทั้งความไม่ต้องการที่จะเลี้ยงดูบุตรหลานเล็ก ๆ เหมือนที่เคยเลี้ยงดูบุตรและการไม่ต้องการมีอายุยืนยาวเกิน 100 ปี

ในด้านการประเมินค่าของตนเองนั้น พบว่า คนชรากลุ่มนี้ ส่วนใหญ่มองตนเองว่าเป็นคนมีคุณค่า ประสบความสำเร็จในชีวิตที่ผ่านมา มีความมั่นใจในการเผชิญชีวิต รวมทั้งมีความรู้สึกพอใจและยอมรับสภาพของตนเอง ตลอดจนคิดว่าวัยชรานี้เป็นวัยแห่งความสุขสงบ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการที่คนชรายังมีความรู้สึกที่อบอุ่นมากกับลูกหลานและญาติพี่น้อง ได้รับการยอมรับ ดังนั้นจึงทำให้คนชรามองภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองไปในทางที่ดี

Abstract

Name : Mrs. Pornthip Chalungsooth
Office : Psychology Department, Payap University, Chiang Mai.
Title : Problems and needs of Elderly in Chiang Mai
Municipal Area.

The purpose of the study was to investigate problems and needs of elderly in Chiang Mai municipal area in respect of health, mental hygiene, socio-economic situation, and self-image assessment.

Survey data were collected by interviewing and observing 200 aging people who were the population sample of Chiang Mai municipale area.

The results of this study were as follows :

It was found that the majority of the aged were generally healthy. When they were sick, most of them consulted the doctors. Rumatism, High blood pressure and Head-ache were found as typical diseases among them.

Regarding the background of the aged, most of them are Chiang Mai people, graduated from high school owned their houses and now retired. In terms of income, most of their daily expenses were paid by their children and relatives. Concerning problems, it was found that the majority of the aged did not have many problems. This may be due to their having good relationships with their family members. Most of the aged thought that their children did not neglect them. As a matter of fact, they were well looked after by their children. In

addition, they revealed a healthy state of mind and positive attitude towards their aging situation, as well as accepting the mortality issue as unavoidable.

The major desires found among the elderly were the ^{needs} for love, respect, care, understanding and having a sense of belonging to one's own family. On the other hand, most of the aged did not want to do anything which might cause unpleasant feelings among their family members. Moreover, they also did not want to raise their little nieces and nephews as they used to bring up their own children. This may be due to their physical weaknesses as they get older.

With respect to their self-image assessment, it was found that the aged regarded themselves as rather valuable, and that they had a good view towards themselves. This positive perception of self was well in accordance with the respectability they received from their children, together with their degree of success in life.

สารบัญเรื่อง

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข-จ
สารบัญเรื่อง	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคนชรา	5
การเปลี่ยนแปลงทั่วไปของคนชรา	5
แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาของคนชรา	10
แนวคิดเรื่องความต้องการของคนชรา	12
แนวคิดเรื่องการปรับตัว	14
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคนชรา	15
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	22
การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	22
เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล	23
ปัญหาที่ประสบในการสัมภาษณ์	24
ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล	24
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	24
บทที่ 4 สรุปและข้อเสนอแนะ	53
สรุปผลการวิจัย	53
ข้อเสนอแนะ	55
บรรณานุกรม	57
ภาคผนวก	60

ช
สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1.	ลักษณะของคนชราแยกตามเพศและอายุ	26
2.	แสดงจำนวนและร้อยละของคนชราแยกตามสถานภาพสมรส	27
3.	แสดงจำนวนและร้อยละของคนชราเกี่ยวกับคู่สมรส	28
4.	แสดงจำนวนและร้อยละของจำนวนบุตรทั้งหมดของคนชรา	29
5.	แสดงจำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาของคนชราจำแนกตามเพศ	30
6.	แสดงจำนวนและร้อยละของคนชราเกี่ยวกับที่พำนักอาศัย	31
7.	แสดงจำนวนและร้อยละของคนชราเกี่ยวกับสมาชิกในครอบครัว (นับรวมทั้งตัวคนชราด้วย)	32
8.	แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของคนชรา	33
9.	แสดงจำนวนและร้อยละของคนชราเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติตนของคนชราเมื่อเจ็บป่วย	33
10.	แสดงจำนวนและร้อยละของคนชราเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสายตา ในการมองเห็น	34
11.	แสดงจำนวนและร้อยละของคนชราเกี่ยวกับสุขภาพในช่องปาก	35
12.	แสดงจำนวนและร้อยละของคนชราเกี่ยวกับเรื่องภาวะการเจ็บป่วย	36
13.	แสดงจำนวนและร้อยละของคนชราเกี่ยวกับสถานภาพทางอาชีพ	38
14.	แสดงจำนวนและร้อยละของที่มาของรายได้ของคนชรา	39
15.	แสดงจำนวนและร้อยละของรายได้ปัจจุบันต่อเดือนของคนชรา	40
16.	แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับรายจ่ายของคนชรา	41
17.	แสดงความสัมพันธ์ของคนชรา กับสมาชิกในครอบครัว	42
18.	แสดงจำนวนและร้อยละการมาประกอบพิธีรดน้ำดำหัวคนชราของ ลูกหลาน/ญาติพี่น้อง	43
19.	แสดงจำนวนและร้อยละของคนชราในเรื่องของสุขภาพจิต	45
20.	แสดงความต้องการทางด้านจิตใจของคนชรา	47
21.	แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับการประเมินคุณค่าของตนเอง	51